

Dr hab. n. med. prof. nadzw. Anna Janas-Naze
Zakład Chirurgii Stomatologicznej
Uniwersytetu Medycznego w Łodzi
ul. Pomorska 251, 92-213 Łódź

Łódź, 15. VII. 2016r.

Ocena

rozprawy doktorskiej lekarza dentysty Jacka Zborowskiego pt. „Ocena techniką tomografii komputerowej zmienności położenia otworu żuchwowego w przestrzeni trójwymiarowej”

Ogromny postęp w zakresie radiologii spowodował, iż śmiało możemy stwierdzić, że wkroczyliśmy w tej dziedzinie w trzeci wymiar. Do tej pory dla niezbędnej diagnostyki konieczne było wykonanie zdjęcia pantograficznego, niestety na ocenę takiego zdjęcia wpływa wiele czynników, których zakłócenie powoduje uniemożliwienie prawidłowych pomiarów, a co za tym idzie postawienie właściwego rozpoznania. Szczególnie w chirurgii stomatologicznej i szczękowo-twarzowej niezwykle istotne jest, dla przykładu, ustalenie położenia zatrzymanego zęba nadliczbowego aby móc zaplanować zabieg tak, aby traumatyzacja tkanek i uszkodzenie istotnych struktur anatomicznych było jak najmniejsze. Aby wyeliminować konieczność dodatkowych badań radiologicznych, a także ograniczyć dawkę promieniowania jonizującego, można zwrócić się w kierunku tomografii wolumetrycznej, gdzie pacjent otrzymuje dawkę promieniowania porównywalną do zwykłego pantomogramu. Dodatkowo badanie CBCT dostarcza lekarzowi nieporównywalnie więcej niezbędnych informacji. Podobnie z badaniem TK, gdzie jednak narażenie na promieniowanie jonizujące jest niewspółmiernie większe. Podjęta przez Doktoranta próba oceny zmienności położenia otworu żuchwy i wykazania w tym zakresie przydatności tomografii komputerowej, ukazuje czytelnikowi złożoność tego zagadnienia, dobrze wpisuje się w nurt trwającej od wielu lat dyskusji na ten temat.

Praca obejmuje 97 stron druku. Ma klasyczną formę opracowania na stopień naukowy. Składa się z 11 rozdziałów: wstępu, obszernej części poglądowej, celu poczynań badawczych, materiału i metod, wyników i ich omówienia, dyskusji, podsumowania wyników i wniosków (*nota bene* w jednym rozdziale), piśmiennictwa, streszczeń w języku polskim i angielskim, a także spisu tabel i rycin zamieszczonych w pracy. Otwierający pracę wstęp jest bardzo krótki (jedna strona). Następującą po nim obszerną część poglądową Autor podzielił na 7 podrozdziałów, gdzie szczególnie atrakcyjnie prezentują się dwa zatytułowane „Filogeneza i

zmiennosc zuchwy". Jednakze doswiadczenie kliniczne nie do konca pozwala mi sie zgodzic ze zdaniem mowiacym o tym, iz do 25 roku zycia wyrzynaja sie trzecie trzonowce i ze nie ma to wiekszego wplywu na wczesniej uksztaltowane relacje.

Na stronie 16 lek. dent. Jacek Zborowski przedstawil konkretne cele swoich badan, ktorzych ilosc jest podyktowana, jak odczytuje, szeregiem informacji uzyskanych na podstawie przeprowadzonych badan.

Z obowiazku recenzenta chcialabym zaznaczyc, ze znacznie ulatwiloby lekture wielowatkowego tekstu numerowanie wszystkich stron pracy.

Na stronach 17-67 znalazly sie z kolei informacje na temat materiahu badawczego, wraz z technika jego opracowywania pod katem wyznaczonych celow oraz sposobu realizacji analiz statystycznych. Informacje na temat metodyki badan sa przejrzyste i nie budza powaznych zastrzezen. Od strony 27 po 67 znajduja sie wyniki analiz Autora. Warto dodac, ze rozdzial poswiecony wynikom wlasnych badan wzbogacaja ryciny i tabele, ktorzych w calej pracy laczenie jest odpowiednio 31 i 37. Mozna zatem stwierdzic, iz na tym etapie rozwoju zawodowego lek. dent. Jacek Zborowski potrafi juz samodzielnie realizowac zlozone projekty naukowe.

Dyskusja liczy 6 stron i stanowi logiczne porownanie wynikow uzyskanych przez Autora z rezultatami prac innych zespolow badawczych. Nieco niekonwencjonalnym pomyslem bylo umieszczenie w tym rozdziale dwuch tabel, ilustrujacych wskazniki twarzowe i dlugosci glowy badanych pacjentow. Wydaje sie, ze bardziej celowym bylyby umieszczenie i omowienie wyzej wymienionych w wynikach badan.

Wysnute wnioski (strona 77 – rowniez nie jest numerowana), ktorzych szczegolowo nie cytuje, logicznie wynikaja z uzyskanych rezultatow badan i stanowiaja precyzyjna odpowiedz na wyznaczone cele. Majaja one wartosc praktyczna, bowiem uwypuklaja kliniczny aspekt problemu.

Prawidlowo dobrane merytorycznie i zacytowane w tekscie w zdecydowanej wiekszosci anglojezyczne piismiennictwo z ostatnich lat obejmuje 146 pozycji uporządkowanych w systemie harwardzkim. Niestety taka forma nie ulatwia odszukiwania ich w spisie piismiennictwa i wydaje mi sie, ze trafniejszym bylyby system vancouverski, ktory znacznie przyspiesza odnajdywanie danej pozycji. W wykazie piismiennictwa znalezc mozna szereg usterek, w tym oprócz literówek, niekonsekwentna charakterystyke wykorzystanych zrodel. Czasem pojawiaja sie, obok obowiazkowych danych: rok, tom, strony, niepotrzebne informacje na temat numeru zeszytu i miesiaca, w ktorym sie on ukazal.

Obowiązkiem recenzenta jest nie tylko krytyczna ocena naukowego warsztatu Doktoranta, ale również wychwytywanie niedoskonałości redakcyjnych, jednakże powyższe uwagi nie umniejszają wartości pracy. Mają one raczej służyć Autorowi pomocą przy przygotowaniu pracy do publikacji.

Podsumowując, z przedstawionej charakterystyki rozprawy lekarza Jacka Zborowskiego wyłania się obraz solidnie wykonanej pracy naukowej z wykorzystaniem współczesnych technik diagnostycznych. Autor dowiódł, że potrafi planować badania naukowe, samodzielnie je realizować i wysnuwać logiczne wnioski z uzyskanych wyników. Rozprawa doktorska lekarza dentysty Jacka Zborowskiego pt.: „*Ocena techniką tomografii komputerowej zmienności położenia otworu żuchwowego w przestrzeni trójwymiarowej*”, spełnia wymogi rozprawy doktorskiej.

Wnoszę zatem do Wysokiej Rady Wydziału Lekarsko-Stomatologicznego Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu o dopuszczenie lek. dent. Jacka Zborowskiego do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

dr hab. prof. nadzw.
Anna Janda-Naze
specjalista chirurgii
stomatologicznej
1784774